

Slovenski dom

Štev. 35

V Ljubljani, sreda 12. februarja 1941

Leto VI.

Pomirljiva zagotovila iz Bolgarije

Ministrski predsednik Filov izjavlja zastopnikom opozicije, da se Bolgarija ne mara zaplesti v vojno

Sofija, 12. februarja. m. Predsednik bolgarske vlade dr. Filov je včeraj sprejel člane skupščinske opozicije. Imel je z njimi daljši razgovor. Sprejeti so bili pri Filovu med drugimi: bivša predsednika bolgarske vlade Mušanov in Cankov, dalje Todor Kožuharov, Dukmenijev, Saharov in Sajnov. Člani opozicije so ministrskemu predsedniku takoj povedali, da mora Bolgarija po želji vsega ljudstva za vsako ceno ohraniti mir in se ne zapletati v sedanjo vojno. Pojasnili so mu tudi svoja mnenja o teh in drugih vprašanih. Izjavili so mu, da so se v zadnjem času razširile razne govornice o bolgarski zunanji politiki in da zato žele zvedeti, kakšno je stališče bolgarske vlade.

Zastopniki opozicije so zahtevali od predsednika vlade izjavo, da se Bolgarija ne bo zapletla niti aktivno, niti pasivno v nobeno vojaško akcijo. Želeli so dobiti od predsednika vlade tudi za-

gotovilo, da Bolgarija v nobenem primeru ne bo ustavila diplomatskih zvez z zahodnimi državami.

Predsednik vlade Filov je dal opozicionalcem pomirljive odgovore glede bolgarske zunanje politike ter da je poudaril zlasti, da Bolgarija želi ohraniti mir in hoče storiti vse, da se ne bi zapletla v vojno. Obljubil je tudi, da bo zanikal vse vesti, zlasti pa trditve, ki jih je na naslov Bolgarije povedal v svojem zadnjem govoru britanski ministrski predsednik Churchill.

Zato je včerajšnji preključ bolgarske vlade o prihajanju nemške vojske in o nemški zasedbi bolgarskih letališč vsekakor že posledica razgovorov, ki jih je imel ministrski predsednik Filov z opozicionalci.

Budimpešta, 12. februarja. o. United Press: Včeraj opoldne je čez Budimpešto letelo nad 30 velikih nemških letal »Junkers 52« proti romun-

ski meji. Ta letala služijo za prevoz čet. Vsako letalo lahko pelje 80 do 120 mož.

Po poročilih iz Romunije, je zadnje dni več tisoč nemških vojakov v civilnih oblekah prekorajčilo bolgarsko mejo. Po Romuniji je opažati večja premikanja nemških čet.

Budimpešta, 12. februarja. m. Madžarsko časopisje je včeraj začelo poudarjati, da je Balkan spet stopil v ospredje mednarodnih dogodkov. Ta preobrat je nastal po zadnjem Churchillovem govoru in po ustavitvi diplomatskih odnosov med Veliko Britanijo in Romunijo. Zato madžarsko časopisje sodi, da se bo težiče vojnega položaja z Zahoda spet preselilo na Jugoovhod in sicer na Romunijo, Bolgarijo in Turčijo. »Magyar Orszag« poudarja, da Nemčija in Italija za vsako ceno želita ohraniti mir na Balkanu ter da sta to svoje prizadevanje že večkrat dokazali.

Vesti 12. februarja

General Walterja Krivicega, bivšega voditelja sovjetske vojninske službe, so našli včeraj v nekem washingtonskem hotelu ustreljenega v glavo; v roki je držal samokres, toda policija je ugotovila, da ne gre za samomor. Krivicki je leta 1937. prelomil s Stalinom in od tedaj razkrinkaval boljše delovanje po svetu. Njegova knjiga »Bil sem v Stalinovi službi« je vzbudila zaradi svojih odkritij po vsem svetu ogromno zanimanje. Krivicega so, dokler je bil v Franciji in pozneje v Ameriki, neprenehoma zasledovali Stalinovi... Dvakrat jim je ušel, v tretje ga je roka Kominterne ujela in s tem potrdila, da so vsa strahotna odkritja kritičnega delovanja o delovanju sovjetskih agentov resnična.

Romunska vlada je nenadno odstavila svojega poslanca v Grčiji. Razloga za odstavitev ne navajajo, poroča agencija Stefani.

Sovjeti so do Bolgarije zavzeli stališče Ponceja Pilata in puščajo dogodkom prosto pot, ker vedo, da bi razvoj dogodkov na Balkanu mogel zavreti samo njihov dejanski odpor. Česa takega si pa ne upajo vtvegati in zato kažejo tej zalostni igri veseli obraz, kakor da jih balkanski dogodki prav nič ne brigajo, sodijo v ameriških političnih krogih, kakor poroča agencija United Press.

V Bukarešti je včeraj izšla prva številka novega glasila romunske vlade, »Unireac«. Prinaša uvodnik generala Antonesca za edinstvo vseh Romunov. List si je zastavil cilj, zediniti romunski narod, poroča DNB.

Zadnji Churchillov govor je »hvalisanje pretiranih angleških uspehov, s čimer bi Churchill rad ustavil uro britanske usode, a bo stvarnost te utvare kmalu razbila, sodi glasilo nemškega zunanje ministra »Diplomatisch-politisches Korrespondenz«.

Na pisanje rimskega dnevnika »Messaggero«, da je Genova nevojaško in odprto mesto in da predstavlja bombardiranje po angleškem brodogradu napad na civilno prebivalstvo proti določilom mednarodnega prava, Angleži uradno odgovarjajo, da je Genova največje italijansko pristanišče. Če je London, največja angleška luka, ki so jo bombardirali tudi Italijani, vojni cilj, je vojni cilj tudi Genova. Da Genova ni nevojaško mesto, dokazuje italijansko uradno poročilo samo, ki pravi, da so obrežne baterije streljale na angleške ladje. Odprto nevojaško mesto pa po določilih mednarodnega prava ne more imeti obrežnega topništva.

Bolgarija bi takoj dovolila prehod nemškim od- delkom, če bi bila prepričana, da bo Anglija z njo ravnila kot z nevtralno državo. Toda danski zglede pričajo, da bi Angleži brezobzirno bombardirali Bolgarijo, saj njo in Romunijo z grških letališč lahko dosežejo, sodi »New-york Times«.

Sovjetska Rusija bi glede Turčije ostala nevtralna, če bi bila Turčija napadena in bi se branila na svojem ozemlju. Ni pa verjetno, da bo nevtralna, če bi Turčija stopila iz svojih meja, meni »Paris Soir«.

Anglija bo skoraj gotovo začela z letalskimi napadi na romunsko petrolejsko ozemlje in pristanišča. Zaradi tega vlada v romunskih vladnih krogih velika skrb, poroča turški dnevnik »Uluc« iz Bukarešte.

Pri zadnjem angleškem napadu na Genova so bila zadeta velika petrolejska skladišča, vse ladjedelnice in naprave v notranjem pristanu, livarna za topove in motorje »Ansaldoc«, glavna električna centrala, »Ansaldoc« tovarna za plovnene instrumente in tovarna postaja — pravi včerajšnje angleško uradno poročilo.

Newyorški župan La Guardia je včeraj govoril pred zunanjeoposlojnim odborom senata o zakonu za podpiranje Anglije in dejal, da mora zakon biti sprejet iz čisto osebnih razlogov, ker hoče Hitler in Mussolini razširiti svojo moč tudi izven Evrope. Če bi bila Anglija premagana ali sklečenjen mir, bi se nemška in italijanska pozornost takoj obrnila na Ameriko, poroča DNB.

Willkie poroča Rooseveltu

Washington, 12. februarja. United Press: Predsednik Roosevelt in Wendel Willkie sta se posvetovala včeraj skoraj dve uri. Wendel Willkie je obiskal predsednika Roosevelta takoj nato, ko je končal svoje poročilo v senatu. Po razgovoru z Rooseveltom je Wendel Willkie izjavil, da sta razpravljala o vseh vprašanih, ki se nanašajo na Anglijo, na Irsko in na splošen mednarodni položaj.

V senatu je Willkie dejal, da mora dati Amerika Angliji vso pomoč zaradi tega, da ne bo sama potegnjena v vojno. Če zmaga Anglija, bodo oživele šteje mnoge demokratične države. Podpirati njo, se pravi, brani svobodo. Če bi bila Anglija premagana, bodo totalitarne države imele nadzorstvo nad vsem svetom in bo Amerika tedaj morala iti v vojno, toda sama sama.

Ponoči so sovražnikova letala letela na več krajih v Siciliji in v južni Italiji in zmetala nekaj bomb, ki pa so povzročile majhno škodo na nekem mestu Pole in v okolici Avelina, kjer računajo, da so štirje mrtvi in več ranjenih. Protiletalsko topništvo je zabilo ena sovražnikovo letalo pri Batipaglia. Posadka tega letala se je s padali rešila in je bila ujeta.

Kairo, 12. febr. o. Reuter poroča: Čiščenje okoli Benghazija se nadaljuje. Angleški motorizirani oddelki so zdaj prevozili približno tretjino poti do Tripolisa. Oddelki svobodnih francoskih sil so iz ekvatorialne Afrike vdrl v južno Libijo ter napadli skupino oaz Kufra, ko so prešli čez 1000 km puščave. Zavzeli so tam glavno italijansko letališče ter povzročili sovražniku veliko škodo. To letališče je bilo važno za letalsko zvezo med Italijo in Abesinijo. Ta zveza je sedaj preragnila. Sovražnik je imel hude izgube. Francoske čete je vodil pri napadu polkovnik Leclerc.

Na bojiščih v Eritreji, Somaliji in Abesiniji se napredovanje zadovoljivo nadaljuje. Južnoafriško vrhovno poveljstvo poroča, da so njihove čete zavzele Kokob, kjer so zajele večje število italijanskih vojakov in vojnega materiala. Južnoafriške čete prodirajo v smeri proti Adis Abebi in so že 200 km od meje. Letalstvo jim pripravlja pot.

Posvet med generalom Francom in Mussolinijem

Včeraj je španski državni poglavar potoval čez Francijo v Italijo - Sestanek z maršalom Petainom

Vichy, 11. febr. DNB: Poglavar španske države general Franco je na poti v Italijo, kjer se bo sestal z Mussolinijem, prispel včeraj na francosko ozemlje.

Vichy, 12. febr. m. United Press: General Franco je včeraj opoldne šel čez špansko-francosko mejo ter odpotoval proti Italiji. Spremlja ga tudi španski zunanji minister Serrano Suner. Na italijanski Rivieri se bo sešel z Mussolinijem. Zadržujejo, da bi se utegnili sestanka udeležiti tudi nekateri kancler Hitler. Potem se bo Franco podal v Montpellier, kjer bo imel razgovor z maršalom Petainom.

V berlinskih političnih krogih izjavljajo, da

nemška vlada ne dela nobenih priprav za potovanje kanclerja Hitlerja v Italijo.

V zvezi z odhodom maršala Petaina v južno Francijo poročajo, da je s njim odpotoval tudi admiral Darlan. Pričakujejo, da se bosta Petain in Darlan vrnila v Vichy s španskim poslanikom Lequerico, ki je na francosko-španski meji sprejel in pozdravil generala Franca in zunanje ministra Sunerja.

Včeraj popoldne je bilo vse telefonsko omrežje med Perpignanom in Nico zaprto za zasebno uporabo in tudi ni bilo mogoče dobiti zveze z drugimi francoskimi pokrajinami. Telefonirati so mogli le diplomatski zastopniki.

Anglija zavrača misel na Francovo posredovanje za mir med njo in Italijo

London, 12. februarja o. United Press. V zvezi z nenadnim potovanjem španskega državnega poglavarja v Italijo, pravijo v angleških političnih krogih, da je ta obisk posledica angleških uspehov v Afriki. Italija hoče zdaj od Španije dobiti povračilo za usluge, katere ji je izkazovala v španski državljanski vojni. Ker se Nemčiji ni posrečilo spraviti Španije do posega v sedanjo vojno, naj bi to dosegel Mussolini — zaradi omenjenih uslug.

Toda po podatkih, ki so na razpolago angleškim političnim krogom, ne bo na Španijo nobena stvar mogla vplivati, da bi spremenila svoje sedanje stališče, ker je general Franco na stališču, da je bila vsa italijanska pomoč v španski vojni plačana nekaj v denarju, nekaj pa z ogromnimi dobavami v evrovinah. Španija je sicer Italiji hvaložna, toda ne toliko, da bi zaradi tega stavila na kocko lastno varnost in mir.

Pač pa v angleških vladnih krogih odločno zavračajo domnevo, da bi se Franco sešel z Mussolinijem po dogovoru z Anglijo in da bi Franco potem posredoval med Anglijo in Italijo za mir, ali pa za pogoje o izselitvi italijanske vojske iz Tripolitanijske ali iz Vzhodne Afrike. V angleških krogih zavračajo vsako tako možnost in pravijo, da se je Mussolinijev zastopnik grof Volpi odpejal posredovati za preselitev Italijanov iz Abesinije.

Glede posveta med Francim in med maršalom Petainom sodijo, da bi utegnili veljati določiti smeri za skupno politiko Španije in Francije in za sodelovanje na določenih področjih, kar je zlasti potrebno zaradi sedanjega položaja Francije. Lahko bi pa to potovanje služilo tudi načrtu za takoleenovano letalsko zvezo med Španijo, Francijo in Italijo. Za tako zvezo se Franco že dolgo zavzema. Njen namen je pa bil prepričati, da se na obrežju Sredozemskega morja vsaj kakšna nesredozemska sčla.

Newyork, 12. februarja. Ameriški tisk in radio prinašata najbolj nasprotujoča si poročila o

Francovom obisku v Italiji. Postaje družbe Columbia trdijo, da bo posledica obiska premirje med Italijo in Anglijo po posredovanju maršala Petaina in Franca. Angleški in italijanski pooblaščenca naj bi se zato sešli v Južni Franciji. »New-york Times« piše, da se bosta Franco in Mussolini posvetovala o posredovanju v evropskem sporu. To naj bi bil uvod v splošno mirovno otenzivo.

Nemci nad Anglijo, nad Malto in Suezom Nemško poročilo pravi, da so zadnji angleški napadi povzročili le majhno škodo

Berlin, 12. febr. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo sporoča snci: Oborožena ogledniška letala so metala bombe na pristaniške naprave nekoga mesta na angleškem vzhodnem obrežju. — Preteklo noč so bojna letala izvedla napad na angleška letališča ter pri tej priliki uničila enajst, težko poškodovala pa šest sovražnikovih letal na tleh. Miniranje angleških pristanišč se je včeraj nadaljevalo.

V Sredozemskem morju so bili izvedeni prav uspešni napadi nemškega letalstva na vojaške naprave na Malto ter na neko pristanišče v Cirenaiki. Nemško letalstvo je izvedlo ogledniške polete nad Suezskim prekopom. Pri tem sta bili potopljena dve angleški trgovski ladji.

Sovražnikova letala so v spremstvu lovskih letal včeraj podnevi skušala izvesti napad na zasedeno ozemlje on prodrati v kraje na obrežju kanala. Lovski oddelki in protiletalsko topništvo

so takoj stopili v akcijo. Razen nekaj žrtev med civilnim prebivalstvom pa je bila povzročena le neznatna škoda v stanovanjskih delih mesta.

Snoči in preteklo noč je sovražnik spet skušal izvesti podojen napad, pa tudi tokrat brez uspeha. Angleške vojske ladje, ki so preteklo noč streljale na francosko obalo, so bile prisiljene umakniti se zaradi streljanja obrežnih baterij. V noči med 10. in 11. februarjem je sovražnik metala bombe na 9 krajev severne Nemčije, med njimi tudi na Hanover. Vržene so bile v glavnem zažigalne bombe. Nastali požari so bili hitro pogaseni. Vojaškim ciljem ni bila povzročena nobena škoda. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih med civilisti. Včeraj in preteklo noč je sovražnik izgubil 33 letal. Dve nemški letali se nista vrnila domov. Podpolkovnik Mölders je zabeležil svojo 56. letalsko zmago.

London, 12. febr. Reuter: Angleško letalsko ministrstvo poroča, da so snoči sovražna letala napadla posamezne kraje na vzhodu in jugovzhodu Anglije. Zmetala so večje število bomb, a povzročena škoda ni velika in tudi žrtev ni mnogo. — Včeraj podnevi ni bilo nobenih sovražnih letal nad Anglijo.

Malta, 12. febr. Reuter: Sovražna letala so v noči od ponedeljka na torek vrgla nekaj bomb, toda bombe državnih naprav niso zadele. Tudi v torek so bila sovražna letala nad Malto, toda bomb niso metala. Angleško protiletalsko topništvo je začelo takoj streljati, a uspehi še niso znani.

Z nočnimi letalskimi napadi je prva začela Anglija 11. januarja 1940. Angleži so to leto izvedli celo vrsto napadov na nezavarovana nemška mesta in naselja, prodirali celo nad Berlin ter metali bombe na stanovanjske predele. Zaradi tega je Nemčija bila prisiljena odgovoriti ter je začela z velikimi letalskimi napadi, s čimer je prizadela silovito škodo Angliji, zlasti pa njeni preskrbi po morju, piše nemški general Gleis Horstenau in navaja v daljšem poročilu natančne podatke o nemških letalskih uspehih lani in letos.

Vse hujši letalski nastopi proti nemškim mestom

Šesturno nočno bombardiranje Hannovera - Obsežen snočni napad na nemška in zasedena področja

London, 12. febr. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Britanski bombniki so pred-snočnim izvedli hud napad na industrijsko področje Hannovera. Čez 90% celotnega letalskega zbora, ki je sodeloval pri tej operaciji, je izvedel svojo nalogo. Napad je trajal 6 ur in se je začel sredi noči. Vreme je bilo še dokaj ugodno, proti jutru pa se je zboljševalo. Med prvim delom napada so bili povzročeni požari v severnem, južnem in zahodnem pasu tega področja. Ti požari so bili kažipoti letalom, ki so postopno prihajala na kraje, kjer so imela nalogo zmetati eksplozivne bombe težkega kalibra. Ko je zadnje letalo zapustilo napadeno področje, so bili požari tako številni, da jih sploh ni bilo mogoče prešteti. Ogromni ognjeni zublji so pustošili vse napadeno področje. Drugi manjši oddelki letal je napadel petrolejska skladišča v Rotterdamskem pristanišču. Povzročeni so bili veliki požari in eksplozije. Napadeni so bili tudi drugi cilji in severozahodni Nemčiji in dve letališči v Holandiji. Razen tega so naši bombniki z uspehom napadli pristanišče Boulogne, ki je bilo že prejšnjo noč

in včeraj bombardirano. Letala obrežnega poveljstva so bombardirala Cherbourg in Ostende, kjer so izbruhnili veliki požari. Vseh teh operacij se štiri naša letala niso vrnila.

Vojsna mornarica je bombardirala včeraj ob zori pristanišče Ostende, Granate z naših vojnihih ladij, so padle na pristaniške naprave in so bili zapaženi mnogostevilni požari. Na naši strani ni bilo škode in tudi ne človeških žrtev.

Preteklo noč so angleška letala bombardirala mesta v severozahodni Nemčiji in mesta v zasedenem ozemlju.

Napredovanje na vseh afriških bojiščih Francoski vdor od juga v Libijo - Akcije italijanskega letalstva - Prodiranje proti Addis Abebi

Nekje v Italiji, 12. februarja o. 249. italijansko uradno vojno poročilo pravi: Severna Afrika: Nič novega. Vzhodna Afrika: Delovanje topništva pri Kerenu.

V Zgornjem Sudanu so naše čete na desni strani reke Umo odbile sovražnikove napade, ki so bili podprti s tanki. Naši letalski oddelki so bombardirali sovražnikove čete.

Ogromne zaloge premoga v Sahari

Zanimive ugotovitve francoskih geologov. Sahara je morala biti nekoč rodovitni svet

Francoski časopisi so pred kratkim prinesli presenetljivo novico, da se neka francoska rudarska družba skupno z geološkimi strokovnjaki pripravila na to, da začne v afriški puščavi Sahari z izkopavanjem premoga. V zvezi s tem tudi poročajo, da so geologi, ki so raziskali peščena saharsta tla, prišli do presenetljivih odkritij, ko so ugotovili, da skriva saharsta zemlja v sebi ogromne zaloge premoga, po katerih do sedaj človek še nikjer ni posegel, čeprav so po dosedanjih cenitvah neprimerno bogatejše, kot pa drugod, kjer jih zdaj že izrabljajo in kopljejo z večjim trudom in seveda tudi z večjimi stroški, kakor bi jih sredi puste Sahare.

Ni vzroka, da bi dvomili o teh, čeprav nena-

vadnih odkritjih francoskih geoloških strokovnjakov. Vprašanje je le, če se bodo dela pri izkopavanju tega izrednega zemeljskega bogastva res tako lepo obnesla, kakor zdaj napovedujejo. Prav tako pa tudi še ni čisto zanesljivo, če drugi svetovni dogodki, ki se danes odigravajo na svetu, teh del ne bodo zmotili in morda celo onemogočili.

Odkritja francoskih geologov pa dokazujejo, da področje kjer se danes razprostira največja puščava sveta, ni bilo v prejšnjih geoloških dobah tako pusta kot so danes, pač pa da je bilo rodovitno in zaraščeno z drevjem ali drugim rastlinjem, kajti drugače si ne moremo predstavljati, kako bi se bile mogle nakopiti tod tolikšne zaloge premoga, o kakršnih zdaj govorijo.

Z bombni ki nad donavski led!

Na Madžarskem je led na Donavi debel 77 cm in zaradi tega voda pri Budimpešti stoji 14 cm višje kot kdaj koli prej

Na Ogrskem in v naši Vojvodini imajo hujši mrz kot pa pri nas v Sloveniji, čeprav bi človek mislil, da na nižinske predele ne bo tako hudo pritisnil kot pa v gorah. Pa je vendar tako, kakor se da sklepati iz poročila, ki ga je izdal včeraj vodno-tehnični oddelek našega gradbenega ministrstva, ko govori o sedanjih razmerah na Donavi.

Med drugim to poročilo pravi, da je Donava na njenem madžarskem odseku in deloma tudi še pri nas v Vojvodini globoko zamrznjena in da zaradi tega plova po njej vsaj za nekaj časa še ne bo mogoča. Na Madžarskem so se na njej nakopili tolikšni skladi ledu, da je voda pri Budimpešti začela zastajati in je včeraj stala že 14 cm višje kot kdaj koli prej. Zato je začela tamkajšnjim obdonavskim krajem groziti povodenj. Donava je bila včeraj pri Budimpešti 738 cm globoka. Zato je bilo treba nekaj ukreniti, da zaradi ledu nižje dole ne bi še bolj narasla.

Na Madžarskem je bilo včeraj 170 km Donave zamrznjene oziroma pokrite z ogromnimi skladi ledu, na našem ozemlju pa 49 km. Ponekod je led na Madžarskem dosegel debelino 77 cm, torej nad tri četrta metra, na naši strani pa do 24 cm in to celo tam, kjer ni nakopičen. Madžarske oblasti so tej nevarnosti pred povodnjo kakor seveda tudi vprašanju plovice po Donavi posvetili vso pozornost. Začeli so z vso vneto razbijati led in so se pri tem poslužili tudi bomb, s katerimi so začeli iz letal bombardirati zamrznjeno Donavo.

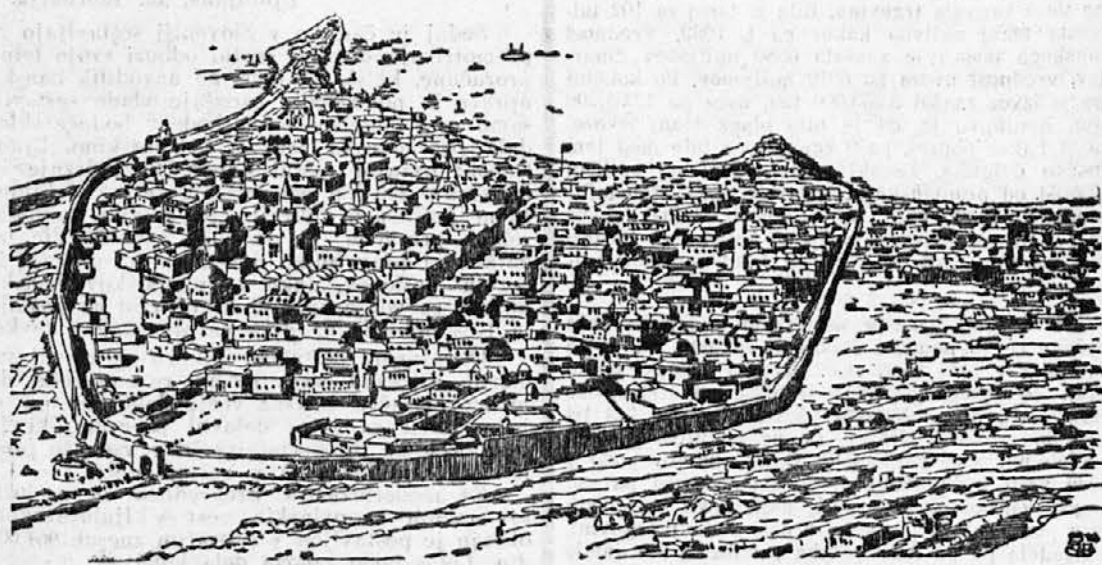
Tudi na naši strani je bilo treba nekaj ukreniti. Potrebne korake je storilo naše gradbeno ministrstvo ob sodelovanju z vojnim ministrstvom. Donavo je treba tudi pri nas čimprej osvoboditi ledu, da bi šli ledeni skladi, ki bi pripluli z Madžarske, lahko po vodi dalje, ne da bi pri tem spet prišlo do kakšnega večjega zastajanja vode, pri čemer bi utegnile nastopiti tudi pri nas povodnji, poleg tega pa Donava tudi dalj časa ne bi bila

sposobna za plovbo kot sicer. Začeli so torej tudi pri nas na najbolj ogroženih mestih razbijati led, in sicer že 7. februarja od Batine navzgor, naslednji dan pa tudi že nad Apatinom do Bogoveja. Led razbijajo delavci-civilisti, pomaga pa jim tudi vojaštvo. Razbijajo ga ne samo s krampi in podobnim orodjem, pač pa tudi z eksplozivom, z minami. Dela precej hitro napredujejo in so v štirih dneh razbili ves led na progi 17 km, na nekaterih drugih krajih pa so ga tako razkosali, da pričakujejo, da ga bo Donava v kratkem začela sama pobirati in odnašati s seboj. Donava je na naši strani zamrznjena še vedno kakšnih 300 km in sicer od državne meje do Apatina. Ladje bodo torej morale ostati še nekaj časa v »prezimovališčih«.

Konj ni človek

No, tega vendar ne bomo še dokazovali. Italijanski listi so tudi takšnega mnenja in pravijo, da ni prav, če imajo dirkalni konji imena po ljudeh, zlasti še takih, ki so v življenju res kaj pomenili. Koliko časa bodo dajali dirkalnim konjem še imena kot Petrarca, Carduzzi, Garibaldi, Mascagni, Puccini in podobno, se sprašujejo listi. Zakaj naj bi imeli od domačih živali samo konji to predpravo, da bi imeli taka slavna imena? Ali hočejo nekateri dokazati, da more konj »Carduzzi« zaslužiti v pol ure nekaj tisoč lir, ki jih resnični Carduzzi ni mogel zaslužiti s svojimi knjigami vse življenje? Nikdar ne bomo razumeli tega, kako morejo krstiti konja za Danteja, ki je spesnil nesmrtno »Divino Commedico«. Naj bo ta konj še tako hiter, ostal bo le konj.

Ta razmišljanja italijanskih listov so v zvezi s konjskimi dirkami, ki bodo februarja za ducejev pokal. Razmišljanja so pametna, čeprav je včasih dober konj več vreden, kakor pa slab človek.

Glavno libijsko mesto Tripolis (iz ptičje perspektive), proti kateremu se zdaj umikajo ostanki Grazianijeve armade. Zadnja poročila pravijo, da se bo italijanska vojska pred tem mestom še zadnjikrat poskušala uspešno postaviti v bran hitro prodirajočim četam.

Troje ameriških brodovij

Združene države so storile marsikaj, da bi se zavarovale za vsak primer. Od 1. februarja naprej bo vse ameriško brodovje razdeljeno v tri skupine, od katerih bodo dve poslani na Tiho morje, tretja pa bo ostala v atlantiku. Ena prvih dveh se bo imenovala »Tihomorsko« brodovje in bo imelo svoje poveljstvo na Havajskih otokih, drugo brodovje pa se bo imenovalo »azijsko« in bo križarilo v zahodnem delu Tihega morja. »Atlantsko« brodovje pa bo opravljalo patrolno službo.

Nova bolezen — »morsomanija«

Na svetu je vedno kaj novega in vsak dogodek je neke vrste posebnost. Iz Londona poročajo, da so tamkajšnji zdravniki ugotovili novo bolezen, ki jo do sedaj še niso opazili. Pojavlja se pri mladih letalcih, ki se uče pilotiranja ali pa se usposablajo za opazovalce ali letalske strojničarje. Bolezen imenujejo »morsomanija«. To pa zato, ker so ti ljudje kakor zastrupljeni od Morseevih znakov, ki jih morajo letalci, opazovalci in vsak od letalske posadke znati. Teh znakov se s tako vneto učejo, da mislijo, spiijo in prestavljajo vse, kar jim pride pod roke, v pisavo z Morseevimi znaki. Kakor obsedeni so in nobenega zdravlila nimajo proti tej bolezni. K sreči pa nova bolezen sama po sebi mine, ko učenec obvlada te vrste pisavo in ko postane res pilot. Potem pa odleti oborožen z Morseevimi znaki in bombami delat k sovražniku »izpit«.

Če še niste slišali...

V vseh abecedah, razen v abesinski, je prva črka »a«. Abesinci so jo postavili šele na trinajsto mesto.

Od vseh iger ima rdeči sovjetski diktator Stalin najrajši šah. Do sedaj pa še ni bilo nikdar slišati da bi bil Stalin kakšno šahovsko partijo izgubil. Njemu je pač lahko, ko se mu pri tej igri ni treba zanašati samo na svojo šahovsko pretkanost, pač pa tudi na strah, ki ga ima pred njim njegov nasprotnik za šahovnico.

Trinajet mišic je treba napeti, če se hoče človek nasmejati, če pa hoče premakniti trepalnice, pa kar 50. Zato je boljše, če se smejemo, saj to stane vendar manj truda.

Morjij so začeli v zdravilstvu uporabljati šele 14 let potem, ko so njegovo moč odkrili.

Od časov Aleksandra I. dalje so ruski vladarji nosili tudi naslov velikega vojvode Finske.

Takole je mislil Shaw o zdravnikih in njihovih nasvetih: »Kadar zbolim, vselej vprašam za svet najmanj pol ducata zdravnikov. Različnost zdravniških ugotovitev in navodil me prepriča, da še vedno najboljše storim, če se zdravim po svoji pameti.«

Še ena slika, ki kaže, kako so se selili Bolgari iz romunskega dela Dobrudže. Nove domove na bolgarskih tleh si je moralo poiskati 85.000 Bolgarov.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVU SLUŽBI

Take pritožbe ne bi mogle daljnega Kremlja prav nič motiti, če bi le imel zlato v svojih rokah! Staževski je predlagal, da bi spravili špansko zlato v Sovjetsko Rusijo ter v zameno zanj madridsko vlado oskrbovali z orožjem in strelivom. Po Negrinu je s Caballerovo vlado tako pogodbo tudi sklenil.

Kdo ve, kako pa je govorica o tem in takem sporazumu prišla v tujino. V tisku so se začele oglašati tožbe, da je Caballero zastavil del narodnega zlatega zaklada za sovjetsko pomoč. Dne 3. decembra, ko so se bili ravno dogovorili o prevozu zlata, je sovjetska vlada uradno zanikala, da bi se bili posvetovali o takem poslu — zanikala natančno tako, kakor je vztrajno preključevala vsako poročilo o posredovanju Sovjetov v Španiji. V našem ožjem krogu smo Staževskega imenovali »najbogatejšega moža na svetu«, ker je imel v oblasti španski državni zaklad.

Ko sva se s Staževskim meseca novembra posvetovala v Barceloni, sva se znova spet vračala na vprašanje, kaj neki hoče Stalin početi v Španiji. Staževski mi ni prav nič prikrival, da bo Juan Negrin prihodnji poglavar španske vlade. Te čase so Caballera splošno imeli za varovanca Sovjetov, Staževski pa si je bil že poiskal Negrina za njegovega naslednika.

Staževski je bil pošten radikal, revolucionaren idealist, vrh tega pa ni cenil dela GPU, ki je pod vodstvom Orlova bila tedaj ravno na tem, da bi Španijo po ruskem vzgledu temeljito očistila vseh drugače mislečih, neodvisnih in protistalinovcev, ki jih je stranka metala v en koš ter jih vse skupaj imenovala »trockiste«.

Dr. Juan Negrin pa je po drugi strani kazal vsa znamenja pisarniškega politika. Čeprav je bil profesor, je ravnal kakor trgovec in je bil tak tudi na pogled. Bil je človek prav tiste

vrste, kakor ga je Stalin potreboval. Čisto kakor general Miaja je vzbujal dober vtis in se je lahko pokazal v Parizu, Londonu in Genovi. Zunanjemu svetu bi učinkovito kazal, kako »zdrava« in »dostojna« je španska republikanska stvar, nikogar ne bi spravjal v strah s prevratnimi pripombami. Za ženo je imel Rusinjo. Kot praktičen mož je dr. Negrin odobral, da so državo čistili »nenadzorljivih elementov« in »kalilcev miru«, pa naj je to delala tudi roka tujca Stalina.

Seveda je dr. Negrin zaradi tega mogel videti rešitev svoje države samo v najožjem sodelovanju s Sovjetsko zvezo. Zjansilo se je, da bo dejanska podpora prišla samo iz tega edinega vira. Pripravljen je bil iti s Stalinom čez drn in strn ter izključiti vse druge možnosti, da si zagotovi njegovo pomoč.

To so bila vprašanja, ki smo jih prerешevali, ko sem bil v Barceloni — šest mesecev pred padcem Caballerove vlade. Toliko časa je bilo vseeno treba, da smo pripravili preobrat. Dosegli smo ga nazadnje s pomočjo zarote GPU v Barceloni. Tam je uradni sovjetski poslanik, Marcel Rosenberg, imel pred javnostjo govore, toda v Kremlju ga niso nikdar imeli za kaj pomembnega moža. Stalinovo delo je molče in učinkovito opravil Staževski.

Slucki, voditelj zunanjega oddelka v GPU, je iz Moskve dobil zapoved, naj nadzoruje špansko skrivno policijo, ki je bila urejena po vzorcu sovjetske. Prišel je tja dva dni po mojem odhodu. Oblast GPU se je raztezala tedaj čez vse vladno ozemlje, bila pa je zgostena zlasti na Katalonijo, ker so tam bile neodvisne skupine najmočnejše in ker so tam imeli sedež tudi pravi trockisti.

Ko se je Slucki nekaj tednov kasneje vrnil v Pariz, mi je rekel:

»Tam imate dobre ljudi, toda skušnje jim manjka. Ne moremo dopustiti, da bi Španija postala svobodno lovišče za vse sovražnike Sovjetov, ki so se stekli tja z vsega sveta. Konec koncev je danes to naša Španija del sovjetske fronte. Moramo si jo zagotoviti. Kdo ve, koliko vohunov je med temi prostovoljci? Anarhisti in trockisti so naši sovražniki, pa naj bodo tudi profitašistovski vojaki! So protirevolucionarji in moramo jih iztrebiti!«

GPU je tam opravila lep kos dela. Že meseca decembra 1936 je pometalo nasilje po Madridu, Barceloni in Valenciji. GPU je imela svoje lastne, posebne ječe. Njeni oddelki so morili in odpeljali ljudi.

GPU je polnila skrite ječe z ujetniki, uprizarjala pogone. Delala je seveda neodvisno od republikanske vlade. Pravosodno ministrstvo ni imelo nobene moči nad GPU, ki je veljala za državo in državi. Bila je sila, pred katero so drhteli celo najvišji uradniki Caballerove vlade. Zdelo se je, da imajo Rusi republikansko Španijo tako v krempljih, kakor da bi že pripadala Sovjetom.

Dne 16. decembra je Caballero Francu v brk izjavil: »Madrid ne bo padel! Zdej šele se bo začela vojna, zakaj zdej imamo potrebno vojno blago!«

Naslednji dan je moskovska »Pravda«, Stalinovo uradno trobilo, razglasila, da se je čiščenje v Španiji že začelo in »da se izvaja z enako odločnostjo, kakor je bilo opravljeno v Moskvi.«

Junaska in obupna obramba Madrida je dosegla višek. Francovi letalski roji so prestolnico sestrelili v razvaline, njegovi oddelki so bili že v predmestjih. Toda republikanci so zdej imeli bombnike in pilote, tanke in topništvo. Naša vojaška pomoč je prišla ravno prav, za rešitev Madrida. General Bersin in njegovo poveljstvo sta na skrivaj in molče vodila boj, kateremu je general Miaja uradno zapovedoval, Kleber, kominternski general pa ga je pred svetom dramtiziral.

Zaradi »čudovitih« dejanj mednarodne brigade in zaradi tvarne pomoči iz Sovjetske zveze, je španska komunistična stranka tako narasla, da je v začetku 1937 že štela več kakor 200.000 članov. Rešitev Madrida je sovjetski ugled silovito povečala.

Ta rešitev pa je hkratu pomenila tudi konec prvega razdobja v Stalinovem posredovanju. Zdej se je postalinjevanje Španije začelo z bridko resnostjo. GPU je stopila v ospredje. Kominternu so pritisnili ob zid. Dne 4. februarja 1937 so generalu Kleberju vzeli vrhovno poveljstvo mednarodne brigade. Oznanili so, da so tega kominternskega generala predstavili v Malago, da bi tam organiziral republikansko obrambo. O njem ni bilo nikdar več ničesar slišati...